

Roczny bilans nastrojów społecznych

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2020/21

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W naszych badaniach wskaźnikami nastrojów społecznych są m.in. oceny i prognozy sytuacji gospodarczej i politycznej w Polsce, a także poziomu życia respondentów i ich rodzin oraz kondycji zakładów pracy, w których pracują ankietowani. Aby syntetycznie oddać dynamikę zmian nastrojów, ich bilans roczny prezentujemy w postaci średnich ocen na pięciopunktowej skali od -2 do +2¹.

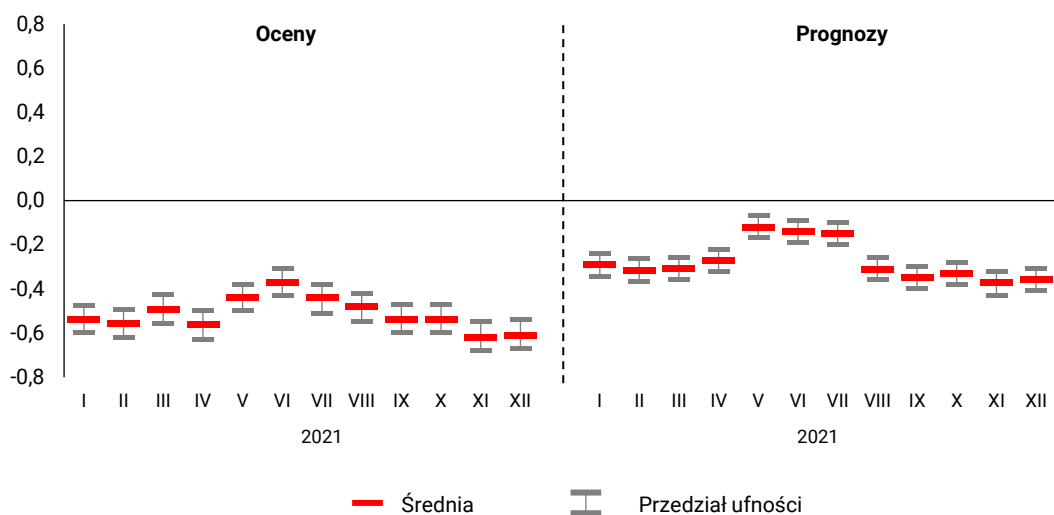
SYTUACJA POLITYCZNA

Oceny sytuacji politycznej w ciągu całego roku podlegały z miesiąca na miesiąc relatywnie niewielkim zmianom i przez cały analizowany okres były jednoznacznie krytyczne. Stosunkowo najslabiej negatywne oceny sytuacji politycznej były wyrażane w czerwcu. W drugiej połowie roku obserwowaliśmy postępujący spadek ocen funkcjonowania tego obszaru życia w Polsce. W efekcie oceny sytuacji politycznej na koniec roku były bardzo zbliżone do tych z pierwszych miesięcy.

W **przewidywaniach dotyczących sytuacji politycznej** także przez cały rok dominował pesymizm. Względnie najlepiej perspektywy rozwoju sytuacji politycznej postrzegano w okresie od maja do lipca. Po sierpniowym pogorszeniu można mówić o stabilizacji negatywnych prognoz.

CBOS

RYS. 1. Sytuacja polityczna w Polsce w 2021 roku

Oceny: średnie na 5-punktowej skali od -2 (bardzo zła) do +2 (bardzo dobra). Prognozy: średnie na 5-punktowej skali od -2 (zdecydowane pogorszenie) do +2 (zdecydowana poprawa)

¹ Prezentowane dane pochodzą z badań „Aktualne problemy i wydarzenia” realizowanych od stycznia do grudnia 2021 roku.

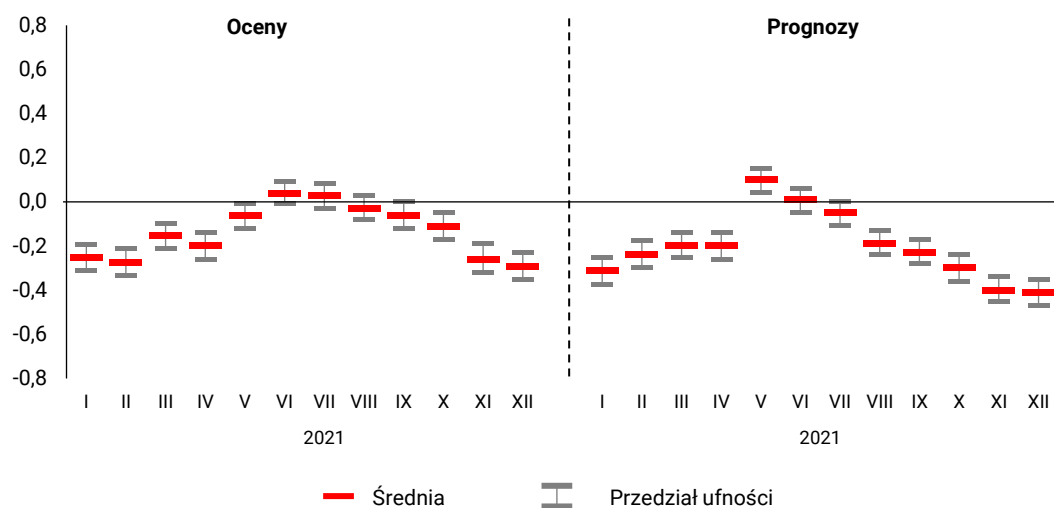
SYTUACJA GOSPODARCZA

Bardziej dynamicznie niż opinie o sytuacji politycznej zmieniało się w minionym roku postrzeganie sytuacji gospodarczej i ocena perspektyw jej rozwoju. O ile w pierwszej połowie roku, mimo nieznacznych wahań, **oceny stanu gospodarki** poprawiały się, o tyle w drugiej połowie obserwowaliśmy wyraźne pogorszenie. Największe niekorzystne zmiany zaszły między październikiem a listopadem. O ile zatem w połowie roku sytuacja gospodarcza oceniana była niejednoznacznie, o tyle w kolejnych miesiącach narastał krytycyzm. Pogorszenie ocen sytuacji gospodarczej można wiązać ze wzrostem inflacji, szczególnie widocznym pod koniec roku.

Dość podobnie jak oceny stanu gospodarki zmieniały się przewidywania dotyczące **rozwoju sytuacji gospodarczej**. W pierwszych czterech miesiącach 2021 roku w myśleniu o perspektywach gospodarczych dominował pesymizm. Skokowy wzrost optymizmu w prognozach zanotowaliśmy między kwietniem a majem, kiedy to nadzieje na poprawę były artykułowane silniej niż obawy o kondycję polskiej gospodarki. W kolejnych miesiącach obserwowaliśmy stopniowe narastanie obaw o jej przyszłość.

CBOS

RYS. 2. Sytuacja gospodarcza w Polsce w 2021 roku

Oceny: średnie na 5-punktowej skali od -2 (bardzo zła) do +2 (bardzo dobra). Prognozy: średnie na 5-punktowej skali od -2 (zdecydowane pogorszenie) do +2 (zdecydowana poprawa)

SYTUACJA W ZAKŁADACH PRACY

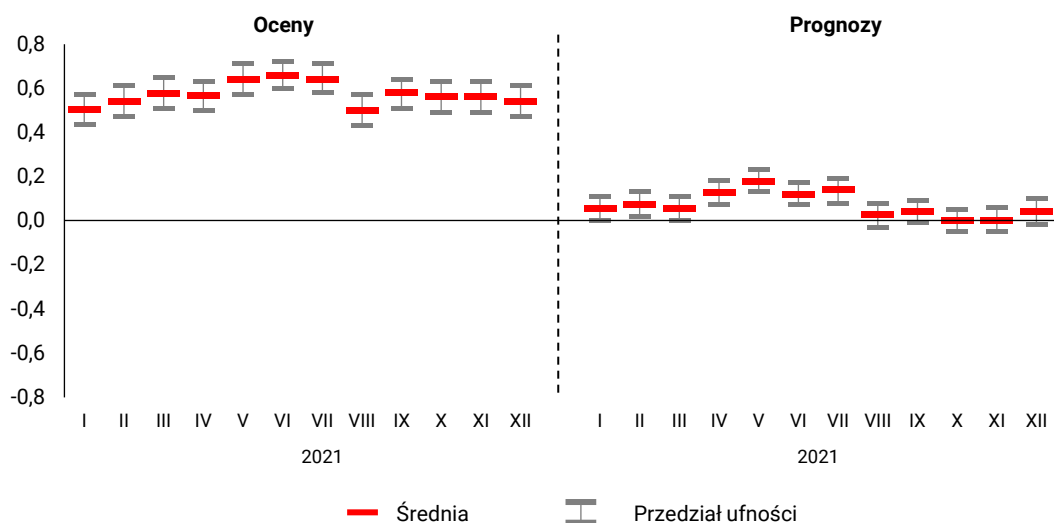
Opinie o sytuacji w zakładach pracy były w minionym roku raczej stabilne. Utrzymywały się wyraźnie pozytywne oceny **sytuacji w miejscu pracy**. W pierwszej połowie roku notowaliśmy lekki trend wzrostowy, który uległ zahamowaniu w lipcu. W sierpniu nastąpiło nieco wyraźniejsze pogorszenie ocen, a po ich niewielkiej korekcie w kolejnym miesiącu postrzeganie sytuacji w miejscu pracy ustabilizowało się. W efekcie oceny sytuacji w zakładach pracy na koniec roku nie różniły się od tych z jego początku.

Przewidywania **dotyczące sytuacji w miejscu pracy** respondentów także zmieniały się w stosunkowo niewielkim zakresie. Ogólnie rzecz biorąc pracujący nie spodziewali się większych zmian w kondycji swoich zakładów pracy. Ze względnie największym optymizmem w myśleniu o przyszłości zakładów pracy respondentów mieliśmy do czynienia w okresie od kwietnia do lipca.

CBOS

RYS. 3. Sytuacja w zakładach pracy respondentów w 2021 roku

ODPOWIEDZI OSÓB AKTYWNYCH ZAWODOWO

Oceny: średnie na 5-punktowej skali od -2 (bardzo zła) do +2 (bardzo dobra). Prognozy: średnie na 5-punktowej skali od -2 (zdecydowane pogorszenie) do +2 (zdecydowana poprawa)

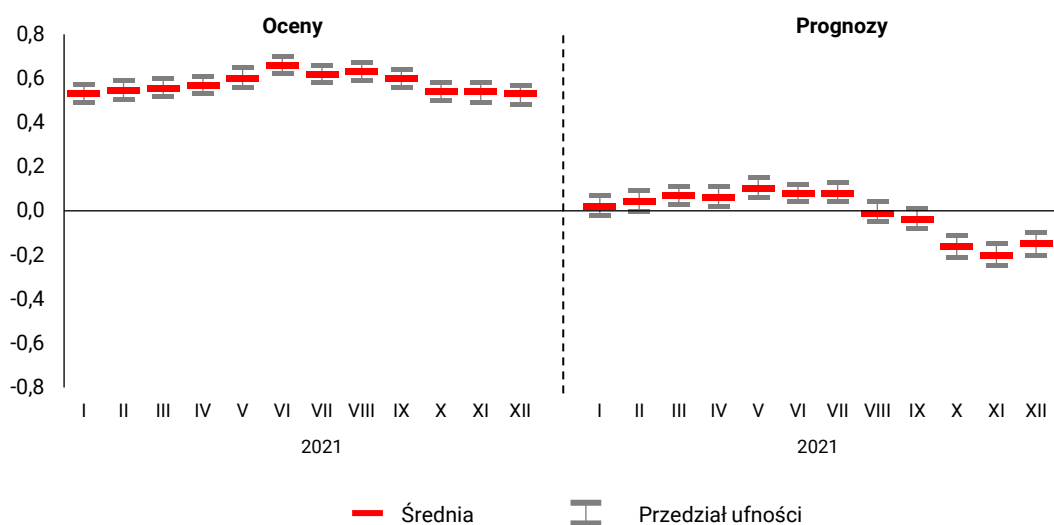
POZIOM ŻYCIA

Oceny **poziomu życia respondentów i ich rodzin** przez cały rok były zasadniczo stabilne i dość jednoznacznie pozytywne. Szczyt notowań przypadł na okres późnej wiosny i lata.

Nieco bardziej dynamicznie niż oceny zmieniały się w minionym roku przewidywania **dotyczące poziomu życia respondentów i ich rodzin**. Początkowo (aż do lipca) minimalnie silniej artykułowany był optymizm niż pesymizm w myśleniu o przyszłej sytuacji życiowej respondentów i ich rodzin. Następnie zaczęły nasilać się obawy dotyczące poziomu życia. Wzrost pesymizmu był szczególnie widoczny między wrześniem a październikiem. Od tego momentu przewidywania dotyczące poziomu życia respondentów i ich rodzin podlegały jedynie niewielkim zmianom. Oznacza to, że Polacy kończyli rok z większymi obawami co do sytuacji własnej i rodziny niż na jego początku.

CBOS

RYS. 4. Poziom życia respondentów i ich rodzin w 2021 roku

Oceny: średnie na 5-punktowej skali od -2 (bardzo zła) do +2 (bardzo dobra). Prognozy: średnie na 5-punktowej skali od -2 (zdecydowane pogorszenie) do +2 (zdecydowana poprawa)

***

Analiza comiesięcznych danych z minionego roku pokazuje, że wraz z ustępowaniem trzeciej fali pandemii wiosną 2021 roku nastroje społeczne stopniowo poprawiały się. Było to widoczne zarówno w opiniach o sytuacji w kraju, jak i w postrzeganiu sytuacji zakładów pracy i rodzin. Polepszały się

oceny bieżącej sytuacji, a także wzrastały nadzieje na przyszłość. W drugiej połowie roku obserwowaliśmy jednak już dość wyraźny zwrot w nastrojach społecznych. Najbardziej dynamicznie zmieniało się postrzeganie sytuacji gospodarczej i ocena perspektyw jej rozwoju. Z miesiąca na miesiąc nasilało się niezadowolenie z sytuacji gospodarczej oraz wzrastał pesymizm w prognozach. Rosnące nadzieje związane z uwalnianiem gospodarki z pandemicznych ograniczeń i wzrostem gospodarczym ustępowały miejsca obawom, których głównym źródłem była zapewne dynamicznie postępująca inflacja (w grudniu według danych GUS ceny towarów i usług konsumpcyjnych zwiększyły się o 8,6% r/r)². Wzrost cen spowodował dość wyraźne nasilenie obaw dotyczących poziomu życia respondentów i ich rodzin.

Opracowała

Beata Roguska

---

² Raport GUS: „Szybki szacunek wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu 2021 roku”, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/wskazniki-cen/szybki-szacunek-wskaznika-cen-towarow-i-uslug-konsumpcyjnych-w-grudniu-2021-roku,8,68.html>